

KAMERAKYNÄ-PROJEKTI
1.1.2007-31.10.2007
LOPPURAPORTTI

Sodankylän kunta
Kamerakynä-projekti

KAMERAKYNÄ-PROJEKTIN TOIMINTA
1.1.2007 – 31.10.2007

LOPPURAPORTTI

SISÄLLYSLUETTELO

OSA I: TOIMINNAN ARVIOINTI

PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA JA TAVOITTEET
ARVIO TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA
TULOSTEN ARVIOIMINEN OPETTAJILLE SUUNNATUN KYSELYN PERUSTEELLA
PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS
JULKISUUS
TOIMINNAN JATKUVUUS
ONGELMAT JA SUOSITUKSET TOIMEENPANON KEHITTÄMISEKSI

OSA II: TOIMENPITEET

OSALLISTUJAMÄÄRÄT JA KESTOT
KOULUTUSOHJELMA

- Laitekoulutus ja elokuvan tekemisen perusteet
- Elokuvien tekemisprosessi ja tekijävierailut
- Elokvakasvatusluennot
- Seminaarit

ELOKUVAKASVATUKSEN MATERIAALIN TYÖSTÄMINEN
JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN

- Hyvien käytänteiden levittäminen
- Lehtijutut
- Ilmoitukset

OSA I: TOIMINNAN ARVIOINTI

PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA JA TAVOITTEET

Kamerakynä-projekti käynnistyi 1.1.2007. Toiminnan kohderyhmänä olivat esi-, perus- ja toisen asteen opettajat. Projektin tavoitteena oli mm. liikkuvan kuvan yhdistäminen kouluopetukseen, toiminnan levittäminen Sodankylän ulkopuolelle sekä alueellisen ja paikallisen yhteistyön lisääminen elokuvakasvatustoiminnan kehittämiseksi.

Kamerakynä-projektin toiminta oli jatkoa Elokuvaskasvatus Sodankylässä -projektille (2004-2006), jonka aikana opettajille muodostui peruskäsitykset kuvaamisesta ja editoinnissa käytettävästä tekniikasta, elokuva-analyysistä ja yleisemmin koko elokuvakulttuurista. Kamerakynä-projektin lähtökohtana on hyödyntää hankittuja taitoja uuden audiovisuaalisen kirjoitustaidon ja työkalun kehittämisessä opettajille.

Projektin toimenpiteinä olivat opettajille järjestetyt luennot ja työpajat, opettajien matkat valtakunnallisiin mediakasvatusseminaareihin sekä teknisenä tukihenkilönä toimiminen käytännön opetustilanteissa. Lisäksi projektin tarkoituksena oli sekä kehittää että välittää oppimateriaalia ja esimerkkejä Sodankylän elokuvakasvatuksen kotisivuston kautta.

Projektin lähtökohtana oli tarkastella videon ja elokuvan käyttämistä tiedon välittämisen, havainnoinnin ja itseilmaisun välineenä.

ARVIO TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

Projektsuunnitelmassa asetettiin tavoitteeksi 70 projektin aloittanutta henkilöä ja 200 henkilötyöpäivää. Aloittaneita oli yhteensä 81 ja henkilötyöpäiviä 146. Projektin toiminnassa oli paljon lyhytkestoista tukihenkilötoimintaa (119h). Kaikkiaan erilaisia tapahtumia järjestettiin 74 kpl. Tarkemmat tiedot löytyvät raportin osasta 2: toimenpiteet.

Projektin aikana elokuvakasvatustoimintaa levitettiin onnistuneesti useisiin kouluihin ja päiväkoteihin. Seuraavista toimipaikoista osallistui henkilöitä projektin järjestämiin tapahtumiin:

Sodankylä
Kirkonkylän koulu, Jeesiönranta
Kirkonkylän koulu, Kitisenranta
Orajärven koulu
Kelujärven koulu
Vuotson koulu
Sassalin koulu
Sodankylän kansalaisopisto
Sodankylän lukio
Kylälaakson päiväkot
Lao/Sodankylä instituutti

Sodankylän ulkopuolella
Seminaarin koulu, Tornio
Hannulan koulu, Tornio
Kivirannan koulu, Tornio
Ranuan yläaste, Ranua
Ranuan kansalaisopisto, Ranua
Asmuntinkoulu, Ranua
Kirkonkylän koulu, Ranua
Ranuan vapaa-aikatoimi, Ranua
Nivavaaran päiväkot, Rovaniemi
Napapiirin yläaste, Rovaniemi
Muurolan yläaste, Rovaniemi
Kemi-Tornio AMK, Tornio

Projekti järjesti liikkuvan kuvan työpajat -nimistä kahden päivän työpajaa (yht. 14h) eri paikkakunnilla. Siinä osallistujat tutustuivat kuvaamisen, editoinnin ja pala-animaation perusteisiin. Samalla he

käyttivät videota tiedon välittämisen, havainnoinnin ja itseilmaisun välineenä. Kesällä elokuvajuhlien yhteydessä järjestettiin Kamerakynä-työpaja (20h), jonka aikana osallistujat tutustuivat kuvalliseen kerrontaan ja videokameran avulla tapahtuvaan ympäristön havainnointiin. Kamerakynä-projekti oli lisäksi järjestämässä huhtikuussa Missä mennään media? -mediakasvatusseminaaria Sodankylässä. Muut seminaarin järjestäjät olivat PICYBU/Sodankylän mediatyöpajat -projekti sekä Tämä virtuaalito-dellisuus mediakasvatushanke.

Alueellista yhteistyötä kehitettiin mm. Lapin yliopiston, Lapin lastenkulttuuriverkosto Taikalampun, sekä Arktista Vimmaa media- ja elokuvafestivaalin kanssa. Arktista Vimmaa festivaalilla nähtiin kaksi 30min koostetta sekä kaksi 5min koostetta sodankyläläisten lasten ja nuorten tekemistä elokuvista. Sodankylän elokuvajuhlilla esitettiin 30 minuutin elokuvakasvatuskooste kolmena päivänä.

Kamerakynä-projekti on osallistunut alueellisen elokuva- ja mediakulttuurin kehittämiseen Lapissa. Projekti on ollut osa Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen (LEO) koostamaa nykytilakartoitusta. Lisäksi projekti on osallistunut LEO:n Laavu-hankkeen työpajoihin, joissa on keskusteltu mm. elokuvakasvatuksen kehittämisestä. Tämän lisäksi opetusministeriön kanssa on käyty neuvotteluja Sodankylän elokuvakasvatuksen kehittämisestä.

TULOSTEN ARVIOIMINEN OPETTAJILLE SUUNNATUN KYSELYN PERUSTEELLA

Projektin aikana työpajaan osallistuneille opettajille suoritettiin kysely, jonka avulla kartoitettiin tunte-muksia työpajaan osallistumisesta ja videon käytöstä opetuksen välineenä. Kysely lähetettiin 45 henki-lölle, joista 25 vastasi kyselyyn. Kyselyssä oli omat osiot kuvaus- ja editointityöpajaan osallistuneille sekä pala-animaatiotyöpajaan osallistuneille henkilöille. Edelliseen vastasi 24 ja jälkimmäiseen 14 hen-kilöä. Vastauksia on analysoitu tarkemmin verkkojulkaisussa *Ajatus kamerakynästä – liikkuva kuva opetusvälineenä* (Sodankylän kunta, Kamerakynä-projekti, 2007).

Peräti 82% vastaajista oli sitä mieltä, että video soveltuu opetusvälineeksi. Kukaan ei ollut sitä mieltä, ettei sitä voisi soveltaa millään tavoin. Erittäin positiivista oli se, että työpajan jälkeen 54% vastaajista oli käyttänyt videota opetuksessaan. Tämä voi osaltaan johtua siitä, että työpaja muutti 67%:n osalta suhtautumista videokameroita ja tekniikkaa kohtaan.

Koulutus lisäsi rohkeutta käyttää uutta välinettä opetuksessa, tämän vahvistavat mm. seuraavat vastaajien kommentit:

- "leikkaamista ja kuvankäsittelyä ei tarvitse pelätä"
- "uskallan rohkeammin käyttää kameraa"
- "kynnys videokameran käyttöön koulutyössä madaltui"
- "todellakin videokameraa on turha pelätä"
- "kameran käyttö on helpompaa kuin ensin ajattelin"

Koulutus muutti asenteita ja ennakkoluuloja:

- "kameran käyttäminen oli tavallisellekin ihmiselle mahdollista"
- "innostuin kuvaamisesta...ja hankin itselleni digitaalisen videokameran"
- "siirrettävyys oppilaiden käyttöön onnistuu hyvin"
- "yllätyin kuinka paljon erilaisia toimintoja on ns. tavallisessa kamerassa"
- "koin työmetodin motivoivaksi"
- "videokameraa voi käyttää pientenkin oppilaiden kanssa"
- "mahtava taltiointiväline, monikäyttöinen..."

Pala-animaation soveltuvuudesta koulujen ja päiväkotien opetusvälineeksi suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että pala-animaatio sopii erittäin hyvin opetuksen välineeksi (43%). Silti vain 14% vastaajista oli käyttänyt sitä opetuksessaan työpajan jälkeen. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että kouluilla

ei ole käytössä samoja ohjelmia tai tekniikkaa, mitä työpajassa käytettiin. Lisäksi osallistujat saattoivat kokea animaation niin uutena asiana, että kynnys käyttää sitä opetusvälineenä ei ole vielä ylittynyt. Työpajoihin osallistuneet henkilöt tarvitsisivat lisää omatoimista tekemistä, jotta he kehittyisivät ja kykenisivät ottamaan välineen käyttöön. Työpajan tarkoituksena oli kehittää osallistujan mediataitoja ja tietämystä käyttää animaatiota opetuksen välineenä.

Peräti 86% vastaajista oli sitä mieltä, että koulutus muutti heidän suhtautumistaan animaatiota ja tekniikkaa kohtaan. Osallistujien asenteet ja näkemykset animaatiosta muuttuivat mm. seuraavilla tavoilla:

”animaation tekeminen ei olekaan niin vaikeaa kuin luulin”

”olen oppinut arvostamaan animaatiota nyt, kun tiedän kuinka vaativaa niiden teko on”

”yhteistoiminnallinen opetusmenetelmä”

”tekeminen ei ollut nopeaa, mutta tosi mielenkiintoista”

”animaation tekeminen on työlästä, mutta mielettömän mukavaa ja palkitsevaa”

”tekniikka tuli tutuksi ja nyt TIETÄÄ, miten juttua tehdään”

PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS

Projektin avulla edistettiin osaltaan opettajien sopeutumista uusiin tietoyhteiskunta-ajattelulle ominaisiin osaamistarpeisiin koulumaailmassa. Kulttuurin medioituminen, digitalisoituminen ja kuvallisen viestinnän nopea kasvu pakottavat koulut huomioimaan uudet oppimisympäristöt ja -teknologiat toiminnassaan ja erityisesti opetusta suunniteltaessa. Uusien medioiden käyttö opetusvälineenä on keskeinen osa koulujen elokuva- ja mediakasvatusta. Opettajilla ei kuitenkaan ole tietoa siitä, miten käyttää eri medioita opetuksessa tai opetusvälineenä. Ohjeistus ja käytännön kokemukset puuttuvat. Elokuvaan ja liikkuvan kuvan kulttuuriin tutustuminen on hyvä keino tutustuttaa oppilaat mediakulttuuriin kriittiseen tarkasteluun. Toiminnan päämääränä on tilanne, jossa elokuvaa ja liikkuvaa kuvaa voidaan käyttää opetusvälineenä, tiedon hankinnassa ja välittämisessä, ympäristön havainnoinnissa sekä oppilaiden itseilmaisun ja luovan toiminnan välineenä. Menetelmä mahdollistaa vuorovaikutteisten ja yhteistoiminnallisten opetus- ja opiskelumenetelmien kehittämisen.

Projektin aikana on julkaistu oppimateriaalia sekä koostettu dvd-levy, joka esittelee erilaisia mahdollisuuksia käyttää liikkuvaa kuvaa opetusvälineenä. Dvd-levyyn liittyy elokuvakasvatuksen opas *Ajatus kamerakynästä – liikkuva kuva opetusvälineenä*, joka julkaistaan dvd:n yhteydessä sekä verkkojulkaisuna projektin kotisivustolla. Kaikki projektin oppimateriaalit ovat yleisesti käytettävissä projektin kotisivuilla. Projektin tuotoksia voidaan helposti hyödyntää ja uusintaa laajemmin koko koulukulttuurissa

JULKISUUS

Projektin toiminnasta, sisällöistä ja tuloksista on keskusteltu alan ammattilaisten kanssa ja toimintaa on tuotu esille erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Lista projektin esittelytilaisuuksista ja hyvien käytänteiden levittämisestä löytyy raportin osasta kaksi kohdasta ”Julkisuus ja tiedottaminen”.

Projektin toimintaa on esitelty mm. Mediakasvatusseuran järjestämässä kansainvälisessä mediakasvatuskonferenssissa Vaasassa (10.-11.5. Medialukutaito.nyt). Tapahtuman foorumissa oli Kamerakynä-projektin esitelmä aiheesta: *Cut-out Animation as a Tool for Self Expression Among Autistic Pupils*. Esitys on luettavissa projektin kotisivustolla. Esityksen pohjalta kirjoitettiin artikkeli Autismi- ja aspergerliiton Autismi-lehteen (Autismi 4/2007). Tämän lisäksi Kamerakynä-projekti on esitelty toimintansa tuloksia Lapin yliopiston, audiovisuaalisen mediakulttuurin koulutusohjelman 15-vuotisjuhlatapahtuman M-week yhteydessä. Näiden lisäksi Mediakasvatuskeskus Metkan julkaisema Peili-lehti teki Kamerakynä-projektista kattavan artikkelin ”Kirjoitetaan kameralla, kynäillään elokuvalla” (Peili 3/07). Projektin päätyttyä Yleisradion Radio 1:n kulttuuriuutiset teki jutun Sodankylän elokuvakasvatushankkeesta.

Sodankyläläisten lasten ja nuorten tekemiä elokuvia on esitetty Sodankylän elokuvajuhlien, Tampereen lyhytelokuvafestivaalin sekä Rovaniemen Arktista Vimmaa elokuva- ja mediafestivaalin yhteydessä. Lisäksi Taikalamppu lasten kulttuuriverkosto esittää elokuvia omissa tapahtumissaan mm. Lapin alueen kouluissa.

TOMINNAN JATKUVUUS

Kahdeksalla koululla ja kahdella päiväkodilla on laitteet ja ohjelmistot kuvaamiseen ja videoeditointiin. Osassa kouluissa elokuvakasvatusta on valinnaisena aineena, jonka lisäksi elokuvaan voidaan tutustua erityisissä työpajoissa. Projektin kautta elokuvakasvatukseen mukaan tulleet toimipaikat ovat ilmoittaneet kiinnostuksen kehittää elokuvakasvatusta pitkäjänteisesti ja tuovan elokuvakasvatusta esille muun toimintansa ohessa. Koulujen ja päiväkotien opettajat ovat ilmaisseet tarpeen lisäkoulutukselle sekä toiveen mahdollisuudesta käyttää elokuvakasvatuksen tukihenkilöä oman toimintansa tukena.

Jatkoa koordinoitulle toiminnalle valmistellaan ja eri rahoitusvaihtoehtoja kartoitetaan. Tarkoituksena olisi laajentaa Sodankylän laadukas elokuvakasvatuksen pohjatyö kattamaan koko Lappi. Yhteistyötä tehdään Lapin yliopiston kanssa (esim. opiskelijoiden harjoittelupaikat) sekä Laavu-hankkeen kanssa (Lapin audiovisuaalisen mediakulttuurin kehittäminen).

ONGELMAT JA SUOSITUKSET TOIMEENPANON KEHITTÄMISEKSI

Verkostoituminen muiden alan toimijoiden kanssa. Mukana tulisi olla kouluja, opettajia ja muita asiasta kiinnostuneita. Tähän liittyen koulujen välillä voisi olla elokuvien ja oppimateriaalin vaihtoa. Lisäksi toivottavaa olisivat verkoston säännölliset kokoontumiset ja kehitystavoitteiden asettaminen alueellisen toiminnan kehittämiseksi. Myös ohjausryhmän tukea, ammattitaitoa ja kontakteja tulisi hyödyntää.

Toiminnan levittämisessä muualle Lappiin sekä työpajojen järjestämisen kannalta olisi tarpeellista olla enemmän liikuteltavaa kalustoa. Isompiin työpajoihin (esim. 20 osallistujaa) tarvitaan 10 laitetta (kamera, jalusta, tietokone). Projektilla on ollut käytössä kaksi videokameraa, kolme jalustaa, kolme tietokonetta. Loppujen välineiden lainaaminen kouluilta ei aina onnistu, sillä koulut tarvitsevat niitä myös itse. Osaksi tätä ongelmaa auttaisi esimerkiksi "mediabussi", jonka avulla voisi järjestää kiertävää työpajatoimintaa.

OSA II: TOIMENPITEET

OSALLISTUJAMÄÄRÄT JA KESTOT

Aloittaneet yhteensä	81
Tiedotus- tms. tilaisuuksissa mukana olleet henkilöt	134
Koulutustilaisuuksien määrä	74
Henkilötyöpäivät	145
Kesto tunteina	245
Kesto opetusviikkoina	6

KOULUTUSOHJELMA

KOULUTUS- JA OHJAUSTAPAHTUMAT

- 14.3. Kuvaus- ja editointityöpaja (7h)
- 21.3. Kuvaus- ja editointityöpaja (7h)
- 4.4. Animaatiotyöpaja (7h)
- 12.4. Kuvaus- ja editointityöpaja, Tornio (6h)
- 13.4. Animaatiotyöpaja, Tornio (6h)
- 18.4. Missä mennään media? -mediakasvatusseminaari (6h)
- 19.4. Ismo Kiesiläinen: Videokamera koulutyössä -luento (2h)
- 14.5. Kuvaus- ja editointityöpaja, Ranua (6h)
- 15.5. Animaatiotyöpaja, Ranua (8h)
- 11.-13.6. Kamerakynä-työpaja, Sodankylä (20h)
- 13.6. Timo Haanpää: Ympäristön ja kulttuurin havainnointi elokuvassa Isien merkit (2h)
- 7.9. Kuvaus- ja editointityöpaja, Rovaniemi (7h)

- 15.1.-31.10. Opettajien ohjaus ja konsultointi osana käytännön opetustyötä (119h)
(animaatio, kuvaaminen, editointi, suunnittelu, kuvaustilanne, jälkityöt)

Seminaarit

Projektisihteeri ja/tai opettajia on osallistunut seuraaviin elokuva- ja mediakasvatusseminaareihin ja työpajoihin:

- 8.-9.3. Listen to me! -mediakasvatusseminaari, Tampere (12h)
- 18.4. Missä mennään media? -mediakasvatusseminaari (6h)
- 10.-11.5. Medialukutaito.Nyt, Vaasa (12h)
- 12.-13.10. Rummutusta elokuvamusiikista seminaari, Hki (13h)
- 23.10. Mediamuffinssi-koulutus, Rovaniemi (7h)

ELOKUVAKASVATUKSEN MATERIAALIN TYÖSTÄMINEN

Projektin aikana on toteutettu seuraavia materiaalin työstämiseen ja jakamiseen liittyviä toimenpiteitä:

1. Projektin kotisivut: toiminnan kuvaus, koulutustapahtumat, Sodankylän elokuvakasvatusuutiset ja elokuvakasvatuksen oppimateriaali
2. Liikkuvan kuvan käyttäminen opetusvälineenä harjoitukset (web)
3. Liikkuvan kuvan käyttäminen opetusvälineenä videosimerkit (web)
4. Esitelmät liikkuvan kuvan käytöstä opetusvälineenä: mm. Cut-out Animation as a Tool for Self Expression Among Autistic Pupils (mediakasvatuskonferenssi, Vaasa), Tenavat elokuvan teossa (Lapin yliopisto), Kamerakynä – opettajan apuväline opetukseen (Mediakasvatusseminaari, Sodankylä) (web)
5. Opettajien kokemuksia työskentelystä (web)
6. Oppilaiden kokemuksia työskentelystä (web)
7. Animaation tekeminen dokumentointi (web, dvd)
8. Sodankylän elokuvajuhlien elokuvakasvatuskooste (dvd, 33min)
9. Arkista Vimmaa elokuva- ja mediafestivaalin elokuvakasvatuskoosteet (dvd, 2x30min, 2x5min)
10. Kamerakynä-työpaja DVD-kooste
11. Liikkuvan kuvan työpajat: Tornio, Ranua, Rovaniemi, Sodankylä DVD-koosteet
12. "Ajatus kamerakynästä" DVD-kooste
13. "Ajatus kamerakynästä – liikkuva kuva opetusvälineenä" verkkojulkaisu (web)

JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN

Hyvien käytänteiden levittäminen

- 29.1. Opetusministeriö, Helsinki
- 2.2. Lapin yliopisto, mediakasvatuksen opiskelijoiden animaatiokurssin ensi-ilta, Rovaniemi
- 13.2. Taikalamppu, Lapin lastenkulttuuriverkoston kokous, Tornio
- 15.3. Arktista Vimmaa / elokuva- ja mediakasvatus Lapissa -työryhmä, kehittämispalaveri, Rovaniemi
- 18.4. Missä mennään media? -mediakasvatusseminaari, Sodankylä
- 10.5. Pohjoismainen mediakasvatuskonferenssi, Vaasa
- 7.6. Opetusministeriö, Helsinki
- 7.8. Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus (LEO), osana Sodankylän elokuvatoimintojen sparrausta
- 28.8. Opetusministeriö, Helsinki
- 19.9. Lapin yliopisto, av-mediakulttuurin 15-vuotisjuhla, Rovaniemi
- 26-31.10. Arktista Vimmaa elokuva- ja mediafestivaali, Rovaniemi

Lehtijutut

- "Kamerakynä edistää liikkuvan kuvan käyttöä opetusvälineenä" – Sompio 8.1.2007
- "Opettajien elokuvakasvatus laajenee koko Lappiin" – Lapin Kansa 11.1.2007
- "Elokuva opetusvälineeksi" – Sompio 5.2.2007
- "Vuotson koululla filmikahvila" – Lapin Kansa 23.2.2007
- "Nuorten arki vaatii mediaosaamista" – Lapin Kansa 3.4.2007
- "Sodankylässä pohdittiin median ja mediakasvatuksen merkityksiä" – Sompio 23.4.2007
- "Sodankylän koululaisten teoksia elokuvajuhlilla" – Sompio 14.6.2007
- "Paikallisia elokuvia festivaaleilla" – Lapin Kansa/Treffit, 21.6.2007
- "Animaation avulla autistinen oppilas voi ilmaista itseään" – Autismi 4/07
- "Elokuvahullu Sodankylä vie Lappiin mediakasvatuksen viestiä" – Peili 3/07
- "Menestyksekkäs Sodankylän elokuvakasvatusprojekti päättyy" – Sompio 8.11.2007

Ilmoitukset

- "Kamerakynä-työpaja opettajille" – Opettaja 5/07

Muut

- "Sodankylän elokuvakasvatushanke on ollut menestys" – Yleisradion kulttuuriuutiset, 9.11.2007